

**Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Факултет за туризам и бизнис логистика**

**НАУЧНО-СТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„СОСТОЈБИ И ПЕРСПЕКТИВИ ВО ТУРИЗМОТ, ЕКОНОМИЈАТА И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА“**

Книга со апстракти

Штип, 27.05.2017

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Факултет за туризам и бизнис логистика

НАУЧНО-СТРУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА
„СОСТОЈБИ И ПЕРСПЕКТИВИ ВО ТУРИЗМОТ, ЕКОНОМИЈАТА И БИЗНИС
ЛОГИСТИКАТА“

ПРОГРАМСКИ ОДБОР

Nikola Dimitrov, (University Goce Delcev, Stip)

Dejan Metodijeski, (University Goce Delcev, Stip)

Suzana Djordjevic Milosevic, (University Singidunum, Belgrade)

Georgi Michev, (Enoteque Nature, Dolna Banya)

Ibish Mazreku, (University Haxhi Zeka, Peć)

Halit Shabani, (University Haxhi Zeka, Peć)

Nexhdet Shala, (University Haxhi Zeka, Peć)

Fotis Kilipiris, (Alexander Technological Educational Institute of Thessaloniki)

ОРГАНИЗАЦИСКИ ОДБОР

Никола Димитров, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Нако Ташков, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Златко Јаковлев, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Цане котески, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Драшко Атанасоски, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Дејан Методијески, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Марија Магдинчева Шопова, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Тања Ангелкова Петкова, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Наташа Митева, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Оливер Филипоски, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Душко Јошески, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Душица Санева, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

Анета Стојановска Стефанова, (Универзитет Гоце Делчев, Штип)

СОДРЖИНА

НАКРАТКО ЗА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“, ШТИП И ФАКУЛТЕТОТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА.....	5
ВОВЕД	5
ИНФОРМАЦИЈА ЗА УЧЕСНИЦИТЕ НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА	6
ИНФОРМАЦИЈА ЗА УРЕДУВАЊЕ НА ТРУДОВИТЕ	7
ПРЕЛИМИНАРНА ПРОГРАМА НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА	9
АПСТРАКТИ ОД ЕКОНОМИЈА И БИЗНИС ЛОГИСТИКА	11
АПСТРАКТИ ОД ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЛСТВО	15

НАКРАТКО ЗА УНИВЕРЗИТЕТОТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“, ШТИП И ФАКУЛТЕТОТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА

Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип е државен универзитет, рангиран на второто место на листата на државни универзитети во државата. Интегрира 15 факултети, организирани во 4 универзитетски кампуси. Наставата се изведува во наставни центри кои се дисперзирани во 12 града во Македонија. 18.000 студенти веќе го препознаа Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип, како одлична можност за својот академски раст.

Повеќе за Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип на <http://www.ugd.edu.mk/index.php/mk/>

Факултетот за туризам и бизнис логистика е основан во 2008 година при Универзитетот „Гоце Делчев“ - Штип. Првата генерација студенти се запиша во учебната 2008/2009 година на студиската програма Туризам. Седиштето на Факултетот е во Гевгелија, со дисперзирани студии во Штип и во Скопје. Наставата на Факултетот за туризам и бизнис логистика се реализира преку пет студиски програми на прв циклус студии:

- Туризам (Гевгелија, Штип и Скопје);
- Гастрономија, исхрана и диететика (Штип и Скопје);
- Бизнис логистика (Гевгелија и Скопје);
- Хотелско-ресторанска (Штип и Скопје);
- Бизнис администрација (Гевгелија и Скопје).

На Факултетот се реализира настава и на втор и трет циклус на студии. Мисија на Факултетот за туризам и бизнис логистика е едукација на професионални високостручни и специјализирани кадри кои успешно ќе умеат да се соочат со предизвиците и новите барања во областа на туризмот, угостителството, гастрономијата, хотелиерството, бизнис логистиката и бизнис администрација. Дипломираните студенти ќе имаат можност да бидат непосредни субјекти и носители во развојот на комплексната туристичка индустрија во Република Македонија и пошироко.

Атрактивноста на Факултетот за туризам и бизнис логистика е во неговата просторна лоцираност во Гевгелија, Штип и Скопје, дестинации кои имаат одлични можности за емитирање на активности од сферата на туризмот, гастрономијата, угостиелството, хотелиерството, бизнисот и администрацијата, и кои се од исклучителна важност за државата, но и пошироко во регионот.

ВОВЕД

Научно-стручната конференција која ќе се одржи на 27.05.2017 во Штип е во организација на Факултетот за Туризам и бизнис логистика. Конференцијата има за цел на едно место да ги собере претставниците од академската зедница и да

отвори дискусија, каде младите автори и студенти на втор и трет циклус на студии ќе ги презентираат своите теоретски и практични истражувања од областа на туризмот, економијата и логистиката. Оваа година, втората по ред Конференција ќе има меѓународен програмски одбор, а по одржување на Конференцијата ќе биде публикуван и зборник на трудови со ISBN и УДК број за секој труд одделно. Насоките за авторите во однос на техничкото уредување и целосните трудови се дадени подолу.

Во книгата со апстракти опфатени се 25 труда. Трудите со различни теми кои се од интерес на Конференцијата се поделени во две пленарни сесии и тоа: Економија и бизнис логистика и туризам и угостителство. Подолу се опфатени апстрактите од овие трудови.

ИНФОРМАЦИЈА ЗА УЧЕСНИЦИТЕ НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА

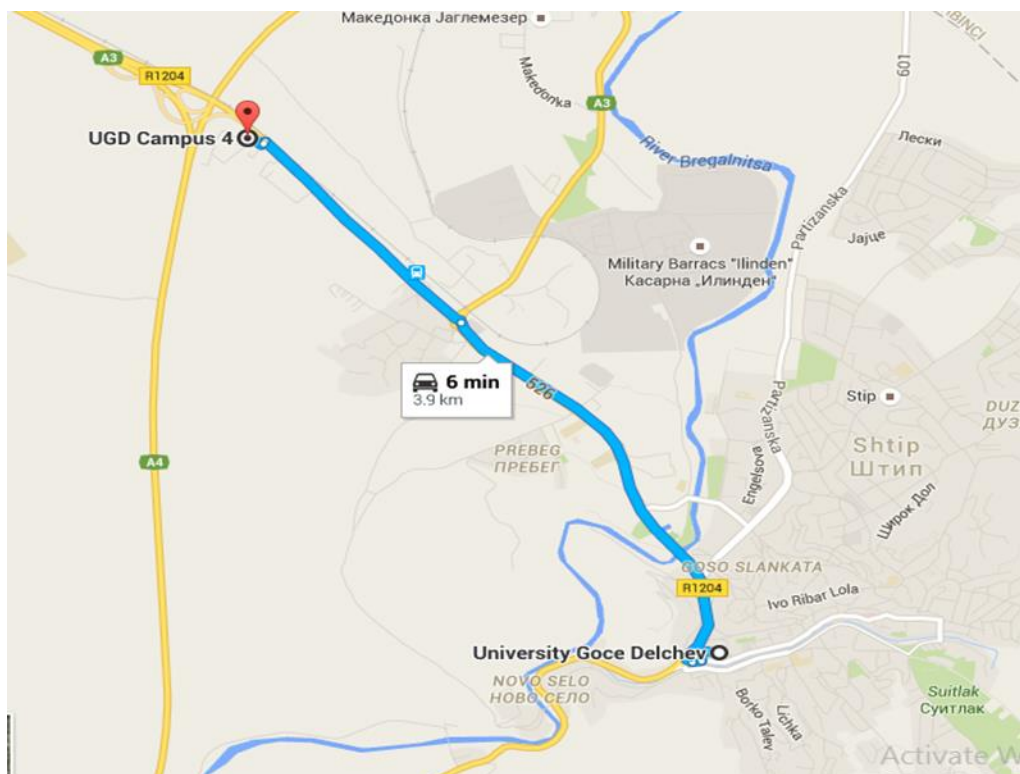
Учесниците пожелно е да подготват PPT презентација за своите трудови.

Место на одржување: Штип, простории на Кампус 4 (се наоѓа на влезот на градот Штип – означено на мапата подолу)

Дата: 27.05.2017 (сабота)

Свечениот ручек ќе се одржи во универзитетскиот ресторан кој се наоѓа во стариот ректорат во центарот на градот (означено на мапата подолу)

Повеќе за Штип на <http://www.stip.gov.mk/> и <http://www.istracijamakedonija.com.mk/storii.aspx?id=42>

ИНФОРМЦИЈА ЗА УРЕДУВАЊЕ НА ТРУДОВИТЕ

При уредувањето на трудовите се користи фонт Таhома. Авторите освен трудот задолжително доставуваат кратка биографија во 6-7 реченици во која се потенцира институцијата во која работат, нивните постигнувања и интереси, претходни публикации, завршено образование, експертиза во одредена област и сл. Освен кратката биографија, доставуваат и фотографија. Биографијата и фотографијата се доставуваат како одделни фајлови заедно со изработениот труд. **Краен рок за доставување на трудовите е 15.06.2017 година.**

Примери на кратка биографија и фотографија

Душица Санева од 2008 година е вработена на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, а во 2014 година е избрана за асистент докторанд. Коавтор е на повеќе научни и стручни трудови и има учествувало во неколку национални и меѓународни проекти од областа на туризмот и угостителството.

Дејан Методијески од 2008 година е вработен на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, а во 2012 година е избран за доцент. Автор е на повеќе книги и публикации и учествувал во неколку национални и меѓународни проекти од областа на туризмот. Член е на Советот на Агенцијата за поддршка и промоција на туризмот и Здружението на туристички водичи и придружници на Република Македонија.

Душица Матета Гилова е студент на втор циклус студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика на насоката Меѓународен туризам. Во текот на студирањето остварува тримесечен студиски престој во Германија. Работи како аниматор во игротека „Хепи Планет“ во Штип и како негувателка на деца.

Начин на уредување на трудот**НАСЛОВ НА ТРУДОТ**

(14points, Bold, Centered, UPPERCASE)

Име Презиме¹, Име Презиме², Име Презиме³

(12 Points, Bold, Centered)

¹E-mail адреса (12 Points, Centered, Superscript for number 1)

²E-mail адреса (12 Points, Centered, Superscript for number 2)

³E-mail адреса (12 Points, Centered, Superscript for number 3)

Апстракт

(12 Points, Bold)

Апстрактот е ограничен на максимум 250 зборови. Апстрактот е во еден параграф, кој се однесува на најважните елементи кои ги опфаќа трудот. (12 Points)

Клучни зборови: Максимум 5 клучни зборови. (12 Points)

Главен дел на текстот (12 Points, single line)

Референци (12 Points, single line) подредени по азбучен ред

Стил на цитирање (Стилот на цитирање е по избор на авторот. Не е дозволено мешање на повеќе стилови на цитирање во еден ист труд).

Табелите и фотографиите кои се содржат во трудот се означуваат со реден број.

Page Layout: Size of Paper-B5(JIS); Margins-Лево/Десно 3 см.

Обем на трудот: до 8 страници.

ПРЕЛИМИНАРНА ПРОГРАМА НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА

ПРОГРАМА

09.30-10.00	Пријавување на учесниците
10.00	Официјално отворање на конференцијата
10.00-10.10	Поздравен говор на деканот на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитетот „Гоце Делчев“, Штип
10.10-10.20	Поздравен говор на членовите на програмскиот одбор
10.20-11.40	Пленарна сесија со теми од економија и бизнис логистика Модератори: Дејан Методијески, Ibish Mazreku, Halit Shabani
10.20-10.30	Анализа на конкуренцијата во бизнис секторот Симона Ѓуревска, Фросина Јакимовска, Оливер Филипоски
10.30-10.40	Комбиниран транспорт – „LKW WALTER“ Драшко Атанасоски, Моника Станковска
10.40-10.50	Имотно осигурување како предмет во осигурувањето и методите за проценка и штета Адријана Мижорова
10.50-11.00	Современ третман и одржливо управување со комунален цврст отпад во Република Македонија Ристо Георгиев, Дарко Огнаноски, Никола Димитров
11.00-11.10	Стратегиските алијанси и промените на конкурентското окружување Halit Shabani, Aferdita Shabani
11.10-11.20	Жената како претприемач во туризмот Марија Магдинчева-Шопова, Кирил Постолов, Симона Савиќ
11.20-11.30	Меѓународните саеми како фактор за развој на бизнисот и туризмот Дејан Методијески, Ердоан Целадин, Душица Санева
11.30-11.40	<i>Дискусија</i>
11.40-12.00	<i>Кафе пауза</i>
12.00-13.50	Пленарна сесија со теми од туризмот и угостителството Модератори: Никола Димитров, Georgi Michev
12.00-12.10	Кетерингот како тренд во угостителството и фактор за развојот на туризмот во Република Македонија Зоран Николовски, Биљана Николовска, Јулијана Саздова
12.10-12.20	Учеството на винаријата „Шато Камник“ во понудата на македонскиот вински туризам

	Бисера Бозаревска
12.20-12.30	Ресторанската понуда преку разновидноста на карти за избор на услуги во угостителството Јулијана Саздова, Горан Антониевски, Митко Коцев
12.30-12.40	Можности за разој на кулинарскиот туризам во Република Македонија Небојша Вуковиќ
12.40-12.50	Менаџмент со бизнис извонредноста на хотелите во Косово Најрија Skrijelj, Ibish Mazreku
12.50-13.00	Сомелиерство - Стручна симбиоза меѓу кулинарскиот и винскиот туризам Georgi Michev
13.00-13.10	Туристичките потенцијали на Доцноантичкиот град Бургала Нако Ташков, Ивана Ананијева, Симона Атанасоска
13.10-13.20	Просторни и регионални перспективи на Штип и очекувани туристички импликации Никола Димитров, Душко Јошески, Наташа Митева
13.20-13.30	Иновативни идеи за развој на туризмот во Југоисточниот регион на Република Македонија Никола Димитров, Марија Магдинчева Шопова, Јованка Цуклева Анастасова
13.30-13.40	Екотуризмот како современ концепт за развој на туризмот во Република Македонија Љупчо Јаневски
13.40-13.50	Нови перспективи во екотуризмот – „Off the grid“ туризам Николчо Петров, Тања Ангелкова Петкова
13.50-14.00	Дискусија
14.00-14.20	Заклучоци и затворање на конференцијата
14.30	Свечен ручек во универзитетскиот ресторан

АПСТРАКТИ ОД ЕКОНОМИЈА И БИЗНИС ЛОГИСТИКА

АНАЛИЗА НА КОНКУРЕНЦИЈАТА ВО БИЗНИС СЕКТОРОТ

Симона Ѓуревска, Фросина Јакимовска, Оливер Филипоски

Клучни

зборови:

Конкуренција,
пазар,
анализа,
бизнис,
сектор,
стратегија

Апстракт

Во овој труд ќе биде претставена основна рамка за анализа на конкуренцијата збогатена и проширена со практични примери од компании како дел од бизнис заедницата.

Конкуренција во бизнис секторот значи натпревар или борба помеѓу трговците и претпријатијата за освојување на поголем дел од пазарот со цел да можат да остварат поголем профит. Заради заштита на веќе освоениот пазар, зголемувањето на продуктивноста и одржување на ликвидноста, конкуренцијата во бизнис секторот може да има клучна улога за успешно и долгорочно опстојување на пазарот што е и главен приоритет на секој менаџер, сопственик или трговец, особено ако станува збор за нелојална конкуренција.

КОМБИНИРАН ТРАНСПОРТ – „LKW WALTER“

Драшко Атанасоски, Моника Станковска

Клучни

зборови:

транспортни
гранки,
транспортни
средства,
транспортен
ланец,
товарни
листови,
документи

Апстракт

Комбинираниот транспорт се однесува на превоз на стока со превозни средства на различни видови на транспорт. Овој вид на транспорт се извршува со најмалку два вида на транспортни средства каде што стоката се претовара од едно на друго транспортно средство. За комбинираниот транспорт значи дека се склучуваат толку договори за превоз колку што транспортни гранки односно средства учествуваат во реализација на транспортот од изворот до целта. Исто така, во истиот се издаваат толку товарни листови колку што се склучени договори за превоз и се обезбедуваат толку документи за превоз колку што се склучени договори за превоз.

Предности на комбинираниот транспорт лежат во можноста на искористувањето на специфичните предности на транспортните средства кои учествуваат во транспортниот ланец, додека како слабости може да ги наведеме дека вкупното време на комбинираниот транспорт е многу подолго во однос кога е вклучен само еден носител на транспорт.

Сето ова, погоре наведено ќе биде прикажано преку примерот со најголемата водечка Австриска компанија – LKW WALTER.

ИМОТНО ОСИГУРУВАЊЕ КАКО ПРЕДМЕТ ВО ОСИГУРУВАЊЕТО И МЕТОДИТЕ ЗА ПРОЦЕНКА И ШТЕТА

Адријана Мижорова

Клучни зборови:

Осигурување, развој, имотно осигурување, население, економска и социални активности

Апстракт

Осигурувањето представува високо одговорна економска и социјална активност, која ја дели судбината со севкупниот општествен развој и стандардитена населението. Општеството преминало кон осигурување заради потреба од економска заштита од материјалните последици од штетите и несреќните случаи. Поставеноста на предметот во овој труд е согледан преку мултидисциплинарна анализа на имотното осигурување, функциите, елементите субјектите и документите на осигурувањето во воведниот дел, а целосно теоретско истражување спроведено токму на осигурување на имот како и моделите на осигурување на имот. Со цел да се поттикне човековото размислување во правец на подигнување на свеста за масовно осигурување на имот, е спроведено ова истражување.

СОВРЕМЕН ТРЕТМАН И ОДРЖЛИВО УПРАВУВАЊЕ СО КОМУНАЛЕН ЦВРСТ ОТПАД ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Ристо Георгиев, Дарко Огнаноски, Никола Димитров

Клучни зборови:

Комунален цврст отпад, одржливо управување, регионални депонии

Апстракт

Основната цел и потреба за изградба на регионални депонии за современ третман на комунален цврст отпад произлегува од потребата за воспоставување на меѓу- општинска соработка за регионално управување со цврст отпад за конкретен регион. Поставувањето на нови регионални депонии ќе овозможи побезбедно користење на депонираниот општински отпад, од сите општини кои што ќе бидат опфатени во регионот. За да се изгради една регионална депонија, пред се е потребно да се обезбеди соодветна инфраструктура, односно прооден пат до локацијата на депонијата. Исто така, потребно е да се обезбедат соодветни транспортни средства со цел искористување на современите можности за управувањето со комуналниот отпад. Современиот третман на управување со комуналниот отпад не е можно доколку не содржи одржливост.

ИСТРАЖУВАЊЕ НА МИСЛЕЊЕТО ЗА КАВАЛИТЕТОТ НА КОМПАНИЈАТА „NEO LIFE NUTRIENCE“ КАЈ ЧЛЕНОВИТЕ

Татјана Ѓорѓиева

Клучни зборови:
Neo Life Nutrience, квалитет, здрава исхрана

Апстракт

Во почетокот на овој труд е објаснет методолошкиот пристап, поим, цели и задачи на компанијата Neo Live. Понатаму даден е опис на историскиот развој, основањето, наследството и високиот квалитет на производите за здрав живот.

Програм кој се темели на природа и подржан од страна на науката, наменет за идни генерации преку доделување на стипендии и промовирање низ целиот свет.

Истражувањето е направено преку анкета на членови на компанијата за мислењето за квалитетот, направена е анализа и извлечени се заклучни согледувања.

ЖЕНАТА КАКО ПРЕТПРИЕМАЧ ВО ТУРИЗМОТ

Марија Магдинчева Шопова, Кирил Постолов, Симона Савиќ

Клучни зборови:
Туризам, можности, женско претприемништво

Апстракт

Согледувајќи ја важноста која денес им се придава на жените претприемачи во секторот на малиот бизнис, во рамки на трудот подетално ќе бидат разработени аспектот на застепноста и влијанието на жените во туризмот, улогата, како и предности во водењето на бизнисот. Целта на ваквата разработка е да се прикаже важната улога која ја имаат жените во деловниот свет, па преку тоа на некој начин да се срушат верувањата дека жените не се предодедени за водење бизнис. Преку овој труд ќе се направи обид да се детектираат слабостите и да се дадат соодветни препораки кои ќе помогнат во јакнењето на капацитетите на улогата на жената како претприемач во туризмот. Имајќи предвид дека се уште не се доволно активни во секторот на туризмот, жените претставуваат еден од неискористени потенцијални фактори за раст на бизнисот.

МЕЃУНАРОДНИТЕ САЕМИ КАКО ФАКТОР ЗА РАЗВОЈ НА БИЗНИСОТ И ТУРИЗМОТ

Дејан Методијески, Ердоан Целадин, Душица Санева

Клучни зборови:
Туризам,
патувања,
бизнис,
саеми

Апстракт

Меѓународните патувања и туризмот во денешно време бележат константен пораст, а економските бенефити за земјите вклучени во туризмот се од големо значење. Саемите за туризам кои постојат последните педесетина години се манифестации кои им овозможува на приватните компании да ги изложат своите производи или услуги и да остварат директен контакт со своите потенцијални клиенти. Саемското претставување станува достапно и за помалите претпријатија кои имаат интерес за промоција и маркетинг.

Целта на овој труд е да биде направен преглед на позначајните саеми за туризам. Методологијата која е користена при истражувањето е базирана на секундарни податоци и интернет извори. Во трудот се прикажани основните чекори во организацијата и спроведувањето на саемите. Заклучните согледувања, се во контекст на придобивките од организација на вакви манифестации во однос на развој на бизнисот и меѓународниот туризам.

СТРАТЕГИСКИТЕ АЛИЈАНСИ И ПРОМЕНЕТЕ НА КОНКУРЕНТСКОТО ОКРУЖУВАЊЕ

Halit Shabani, Aferdita Shabani

Клучни зборови:
Стратегиски
алијанси,
конкуренција,
партнерство

Апстракт

Промените на конкурентското окружување, денес, во суштина произлегуваат од незапирливиот глобализациски процес, којшто компаниското работење на меѓународно ориентираните бизниси го насочува кон стратегиските алијанси. Според дефинирањето на стратегиските алијанси, тие претставуваат стратегиски партнерства (дури и на поранешните конкуренти) заради постигнување подобри перформанси на глобалниот пазар, врз основа на комбинирање на ресурсите и можностите при реализацијата на заедничката цел. Класификацијата на стратегиските алијанси се врши врз различни критериуми, но во основа постојат вида 3 стратегиски алијанси, и тоа: неформални алијанси, алијанси засновани на клучниот компаниски имот и стратегиски партнерски мрежи. Со зголемувањето на улогата на знаењето и различните технолошки достигнувања се зголемуваат можностите за креирање стратегиски сојузи коишто имаат и различни

содржини, односно истражување, проектирање, производство, пласман, унапредување на пазарната валоризација на производите и/или услугите, користење на знаењето и вештините, имплементација на технолошките и научните резултати итн., а се со цел рационализација на трошоците и зголемување на профитабилноста. Мотивите за истражување на оваа проблематика произлегуваат, пред сè, од потребата, преку користењето одделни теоретски и емпириски сознанија, да се понудат одделни одговори на дилемите при изборот на стратегиите што ги поврзуваат алијансите. Притоа, се нудат одделни сугестии што можат да им помогнат на компаниите да ги изберат оние опции коишто ќе им овозможат да ги искористат погодностите од алиенирањето, а да ги намалат слабостите на стратегиското поврзување. Од добиените резултати при испитувањето на оваа проблемска поставена тема се наметнаа определени заклучоци што ги расветлуваат интеракциите меѓу компаниите-учеснички во стратегиските алијанси и консеквенците од нивното работење за сопствениот развој, односно придобивките за националните економии од коишто потекнуваат. Изборот на соодветна опција за влез во одделна стратегиска алијанса е клучен за компаниите што сакаат да партиципираат на меѓународниот пазар.

АПСТРАКТИ ОД ТУРИЗАМ И УГОСТИТЕЛСТВО

УЧЕСТВОТО НА ВИНАРИЈАТА „ШАТО КАМНИК“ ВО ПОНУДАТА НА МАКЕДОНСКИОТ ВИНСКИ ТУРИЗАМ

Бисера Бозаревска

Клучни зборови:

Вино,
промоција,
туризам,
вински тури,
поднебје

Апстракт

На територијата на Македонија, како и во светски рамки, производството на вино има долга историја и традиција. Во последно време сè поголем замав во туристичките понуди зема винскиот туризам - вид на туризам кој вклучува посета на вински региони, тамошни винарии, лозја, најразлични вински настани, како и дегустација и купување на вина директно кај винскиот производител. Сето тоа со цел задоволување на рекреативните и културните потреби. Со оглед на тоа што овој вид на туризам станува сè попопуларен и кај нас, македонските винарии работат интензивно на проширување и подобрување на понудата. Во овој труд ќе биде наведена понудата на винаријата „Шато Камник“.

КЕТЕРИНГОТ КАКО ТРЕНД ВО УГОСТИТЕЛСТВОТО И ФАКТОР ЗА РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Зоран Николовски, Биљана Николовска, Јулијана Саздова

Клучни зборови:
Кетеринг,
кетерер,
трендови,
перспективи

Апстракт

Во овој труд ќе биде опфатен кетерингот како тренд во угостителството, кој со својот динамичен развој и карактеристики му дава на угостителството поголема улога во развојот на туризмот во нашата земја. Исто така прометот од кетеринг услугите континуирано, и значително се зголемува во изминатите години и директно влијае и врз растот на бруто домашниот производ (БДП).

ИСТРАЖУВАЊЕ НА ТУРИСТИЧКАТА ПОНУДА НА ТИКВЕШКИОТ РЕГИОН

Цане Котески, Златко Јаковлев, Ивана Митева

Клучни зборови:
Турист,
глобален пазар,
хотелиерство,
анимација,
анализа

Апстракт

Во овој труд е опфатена туристичката понуда на Тиквешкиот регион, дали тој е способен да ја задоволи потребата на сегашните, како и на идните туристи. Во истражувањето се опфатени неколку клучни сегменти за туризмот и како тие ја задоволуваат потреба на туристите во овој регион, колку и како се застапени сместувачките и угостителските објекти, дали туристичката дестинација е сообраќајно достапна за туристите, и дали може да ја задоволи потребата за анимација на туристите и што може да понуди за тоа прашање. Опфатени се неколку поважни споменици на културата како и природни убавини кој се клучен фактор за развој на туризмот во овој регион.

РЕСТОРАНСКАТА ПОНУДА ПРЕКУ РАЗНОВИДНОСТА НА КАРТИ ЗА ИЗБОР НА УСЛУГИ ВО УГОСТИТЕЛСТВОТО

Јулијана Саздова, Горан Антонијевиќ, Митко Коцев

Клучни зборови:

Ресторани, листа на јадење, мени

Апстракт

За поуспешно работење во областа на угостителството и туризмот неопходно е добро познавање и примена на картите за избор на услуги во угостителството. Од големо значање е да се знае како изгледаат картите за избор на услуги бидејќи тие се реклама од непроценлива важност и при нивното составување, дизајнирање не треба да се штеди бидејќи имаат одговорност за успехот кој го постигнува угостителскиот објект. Картите за избор на услуги се огледало на угостителскиот објект, душата на ресторанот и се официјален отчет за тоа што нуди угостителскиот објект.

МОЖНОСТИ ЗА РАЗОЈ НА КУЛИНАРСКИОТ ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Небојша Вуковиќ

Клучни зборови:

Кулинарски туризам, производ, оджив развој, носечки капацитет

Апстракт

Кулинарскиот туризам е еден од релативно новите облици на туристичкиот пазар. Неговата експанзија произлегува од техничко - технолошкото напредок на гастрономијата воопшто, појавата, но и развојот на специјализирани кулинарски форми, вклучување на дел од природните науки во готварство, но и експанзија на традиционалните кулинарски форми, кои произлегуваат од појавата на селскиот туризам, еко туризмот, винскиот туризам и други, а во кои се потенцира улогата на традиционалната храна и исхрана. Клучна е промената на мотивирачкиот фактор кој ја предизвикува потребата за вклучување во било кое туристичко движење, а се однесува трансформацијата на кулинарството како основен биолошки фактор во основен туристички мотиватор. Во трудот се анализира поимот на кулинарскиот туризам, од агол на облици на туризмот – преку примери за кулинарски дестинации, како и од агол на принципите – изразени преку носечките капацитети. Ова е една од најважните техники при реализација на основната идеја за кулинарскиот туризам.

ЗНАЧЕЊЕТО НА ПЛАНИНАТА КОЖУФ ВРЗ РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО ОПШТИНА ГЕВГЕЛИЈА

Тања Ангелкова Петкова, Марија Станојкова, Љупка Атанасова

Клучни зборови:

Туризам, развој, туристички вредности, Кожуф

Апстракт

Согледувајќи ги туристичките потенцијали на општина Гевгелија, може да се каже дека постои добра основа за развој на туризмот и можност за збогатување на туристичката понуда. Гевгелискиот регион се одликува со низа специфичности кои го прават посебен. Планината Кожуф е од најголемо значење за развој на туризмот која што заедно со населените места Смрдлива Вода, Конско и Хума и Скијачкиот центар, придонесуваат за развојот на планинскиот, руралниот и ски туризам. Во овој труд ќе ги анализираме туристички вредности со кои општина Гевгелија се афирмира како туристичка дестинација и ќе направиме истражување на туристичкиот регион со цел - реална туристичка валоризација на сите негови природни и антропогени елементи. На тој начин аргументирано и со факти ќе го претставиме големиот потенцијал за поинтензивен економски развој на овој дел од Република Македонија.

ТУРИСТИЧКИТЕ ПОТЕНЦИЈАЛИ НА ДОЦНОАНТИЧКИОТ ГРАД БАРГАЛА

Нако Ташков, Ивана Ананијева, Симона Атанасоска

Клучни зборови:

Крстилница, голема терми, епископска базилика, калдариум

Апстракт

Културното наследство и културните споменици, археолошките локалитети и градби играат мошне голема улога во развојот на туризмот во било кој дел од земјината топка. Република Македонија поседува голем број на вакви културно – историски споменици и археолошки локалитети. Затоа, во овој труд решивме вниманието да го посочиме на еден ваков локалитет, а тоа е Доцноанти-чкиот град Баргала и преку неговото постоење, неговите градби, археолошките остатоци да ги прикажеме неговите туристички потенцијали.

УНАПРЕДУВАЊЕ НА СОЦИЈАЛНАТА ЗАШТИТА ПРЕКУ РАЗВОЈОТ НА БЕСПЛАТНИТЕ ФОРМИ НА ТУРИЗАМ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Анета Стојановска Стефанова

Клучни зборови:
Држава,
туризам,
устав,
социјална
заштита,
социјална
грижа

Апстракт

Во овој труд ќе дадеме теоретски осврт на поимите туризам и социјална заштита, како и на придонесот и влијанието на државата за развој на новите форми за бесплатен туризам Република Македонија. Државата е посветена на подобрување на туристичката понуда, но води грижа и за ефикасна заштита на социјалните права на граѓаните и реализација на уставната определба на Република Македонија како социјална држава. Системот на социјална заштита како основен столб на оваа поддршка за граѓаните кои се нашле во положба од социјален ризик треба да обезбеди разновидност на услуги со кои ќе се овозможи не само ублажување на последиците, туку и излез од настанатата состојба. Во рамките на трудот ќе се осврнеме на државниот проект: услуга за одмор и рекреација на деца од семејства со социјален ризик, деца корисници на посебен додаток и децата без родители и родителска грижа.

ИНОВАТИВНИ ИДЕИ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО ЈУГОИСТОЧНИОТ РЕГИОН НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Никола Димитров, Марија Магдинчева Шопова, Јованка Цуклева Анастасова

Клучни зборови:
Туризам,
Југоисточен
регион,
мали
претпријатија,
иновативност,
туристичка
понуда

Апстракт

Природните убавини, чистата околина исполнета со езера, планини, водопади, термални води, етно-села, манастири, како и локалните манифестации, традиционална храна и гостопримството претставуваат прдуслови за формирање на оригинална туристичка понуда. Со цел привлекување на поголем број туристи преку кои ќе се поттикне развојот на туризмот во овој регион, потребна е примена на соодветен иновативен пристап во креирањето на понудата и прилагодување на дејноста на работа на малите претпријатија во областа на туризмот. Основна цел на овој труд е да укаже на улогата и значајноста на иновативната туристичка понуда како основен фактор за развој на туризмот.

ЕКОТУРИЗМОТ КАКО СОВРЕМЕН КОНЦЕПТ ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Љупчо Јаневски

Клучни зборови:

Масовен туризам, екотуризам, оддржливост, Република Македонија

Апстракт

Експанзијата на масовниот туризам во светски рамки создаде појава на еколошки и општествени нарушувања на одредени туристички дестинации со трајно губење на одредени локални атракции. Покажувајќи се воопшто нечувствителен кон локалните заедници, населението во склад со природата и културната ризница масовниот туризам поттикна создавање на нов концепт од страна на академската јавност кој во својата срж го има одговорното патување, еколошките норми и оддржливоста во туризмот. Екотуризмот е млада гранка на туризмот, современ и се развива како алтернатива на масовниот туризам создавајќи рамнотежа на се попребирливиот туристички пазар. Тој е релативно нов вид туризам, современ, со голема перспектива и претставува важна гранка во туристичката индустрија. Целта на овој научен труд е да ја истражи можноста и сврти македонската јавност кон екотуризмот како оддржлива форма на туризам, зајакнувајќи ги локалните капацитети и голема можност за македонскиот туристички сектор.

НОВИ ПЕРСПЕКТИВИ ВО ЕКОТУРИЗМОТ – „OFF THE GRID“ ТУРИЗАМ

Николчо Петров, Тања Ангелкова Петкова

Клучни зборови:

Off the grid, природа, еко, туризам

Апстракт

Со самата појавата на екотуризмот и неговото брзо напредување, тој станува еден од главните конкуренти на масовниот туризам и еден од најбрзо растечките сегменти на туристичката индустрија, а екотуристичките патувања стануваат се повеќе популарни. Во овој труд, ќе обработиме нов сегмент на екотуризмот, сегмент кој досега не е официјално истражуван и дефиниран од страна на туризмолозите и другите научни работници од областа на туризам. Овој сегмент допрва ќе биде предмет на истражување, а тоа е „off the grid“ туризам. Во трудот ќе видиме кои се причинско – последичните услови за појавата на еден сосема нов и нестандартен начин на живот, начин кој е уште во зачеток, но со голем потенцијал за во иднина, и можностите и потенцијалите кои ги нуди во туризмот. Целта на овој труд е да се видат реално проблемите кои постојат во врската човек – природа, и проблемите кои допрва ќе надоаѓаат, и да се видат можностите кои постојат во начинот на живот и туризам – off the grid.

ВЛИЈАНИЕТО И ЗНАЧЕЊЕТО НА ТРАНСПОРТОТ ВО РАЗВОЈОТ НА ТУРИЗМОТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Драшко Атанасоски, Анета Стојановска Стефанова

Клучни зборови:

Транспорт,
туризам,
понуда,
сообраќај,
трговија

Апстракт

Во овој труд ќе дадеме приказ на состојбите со развојот на транспортот во Република Македонија и како истиот влијае на унапредување на туризмот.

Транспортот е стара општествена дејност која се појавува уште во првобитните форми на човековото општество, бидејќи од најстарите времиња постоела потребата за превоз на луѓе и стока. Врз основа на определени односи на стопанството може да се определи местото на транспортот како самостојна стопанска дејност во вкупното општествено дејствување. Транспортот ги совладува растојанијата од една до друга географска точка пренесувајќи луѓе, на тој начин овозможувајќи им да се запознаат со културите на другите земји и народи.

ПРОСТОРНИ И РЕГИОНАЛНИ ПЕРСПЕКТИВИ НА ШТИП И ОЧЕКУВАНИ ТУРИСТИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ

Никола Димитров, Душко Јошески, Наташа Митева

Клучни зборови:

Штип,
регионален
центар,
нова
геостратешка
положба,
инфраструктура,
туризам

Апстракт

Основната цел е утврдување на просторно – планската и гравитациона моќ на Штип кон регионот на Источна Македонија, кон Скопје, и обратно. Утврдување на просторно планската и геостратешка перспектива на Штип во 21-ви век.

Штип нов стратешки просторно - регионален центар со нова патна мрежа, карго аеродром, гасовод, вештачка акумулација, индустриска зона, ветерници и сл.

Утврдување на влијанието на новата стратешка положба на Штип и импликации врз туризмот.

Проширување и збогатување на туристичката понуда и продукција со нови содржини и туристички зони во околината.

МЕНАЏМЕНТ СО БИЗНИС ИЗВОНРЕДНОСТА НА ХОТЕЛИТЕ ВО КОСОВО

Hajrija Skrijelj, Ibish Mazreku

Клучни зборови:

Бизнис извонредност, туризам, хотели, Косово

Апстракт

Концептот на бизнис извонредност не е доволно истражен во областа на хотелиерското работење. Денешната извори и истражувања укажуваат на потребата од вклучување на клучните димензии на бизнис извонредност. Во овој труд се дефинираат седум пристапи кои водат кон бизнис извонредност за хотелот, кои заеднички формираат систем. Спроведено е емпириско истражување на хотели со четири и пет ѕвезди од Косово. Како инструмент на истражувањето се користи анкетен прашалник. Примарните податоци се собрани од врвните и средините нивоа на менаџмент во хотелите. Анализата на резултатите покажува висок степен на важност и потреба од стратешки димензии на бизнис извонредност во хотелската индустрија. Утврдено е делувањето на различните димензии на бизнис извонредност врз задоволство на гостите на хотелот и хотелската понуда. Теоретските истражувања и детерминанти на бизнис извонредност во хотелската индустрија се основа за идни истражувања во оваа област.

СОМЕЛИЕРСТВО - СТРУЧНА СИМБИОЗА МЕЃУ КУЛИНАРСКИОТ И ВИНСКИОТ ТУРИЗАМ

Georgi Michev

Клучни зборови:

Сомелиерство, кулинарски туризам, вински туризам

Апстракт

Кулинарскиот туризам опфаќа широк спектар на активности кои се поврзани со храната. Од понуда на специфична и традиционална кујна, до организација на кулинарски натпревари и манифестации поврзани со храната, вклучување на туристите во набљудување или подготовка на јадењата и обука и др. Винскиот туризам вклучува посета на винари, дегустација и купување на вино, вински патишта, вински манифестации и др. Кулинарскиот и винскиот туризам во последните децении имаат голема перспектива за развој. Во овој труд ќе бидат дадени примери од сомелиерството и стручни насоки како сомелиерството придонесува во симбиозата меѓу кулинарскиот и винскиот туризам.

БИОДИВЕРЗИТЕТОТ КАКО РЕСУРС ЗА РАЗВОЈ НА ТУРИЗМОТ, ПРЕКУ ПРИМЕРОТ ЗА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „СТАРА ПЛАНИНА“, СРБИЈА

Nevena Simic, Natasa Vulic, Suzana Djordjevic Milosevic

Клучни зборови:Биодиверзитет,
Стара планина,
рурален
туризам**Апстракт**

На Стара планина селските заедници со векови ја експлоатираат биолошката разновидност за својата исхрана, облека и домување, а целата мрежа на животот која е остварена преку оваа интеракција станала интересна и за новите гранки на руралната економија. Туризмот е една од нив. Самиот факт дека на Стара планина растат 40 растителни видови, кои се сметаат за природни реткости на територијата на цела Србија и се ставени под заштита, за туризмот тоа е доволен аргумент, целата територија да стане интересна туристичка дестинација. Во оваа област живеат повеќе од 30 видови на цицачи, дивеч, исто така познати се автохтоните раси на свињи, овци, кози и говеда кои даваат квалитетни суровини за припрема на традиционална храна и богата гастрономска понуда. Целта на овој труд е да се нагласат различните аспекти за биолошка разновидност на Стара планина, кои можат да допринесат за развој на туризмот. Исто така и нивното значање и перспективите за развој на туризмот да се стават во контекст на потребите за одржлив рурален развој, кој ќе го поддржи и економски би го валоризирал зачувувањето на биодиверзитетот.

МОЖНОСТИ ЗА ПОДДРШКА И ЗАЧУВУВАЊЕ НА БИОДИВЕРЗИТЕТОТ ПРЕКУ ИНТЕГРИРАН РАЗВОЈ НА ПРОИЗВОДСТВОТО НА ХРАНА И ТУРИЗАМ

Dusica Rajkovic, Suzana Djordjevic Milosevic

Клучни зборови:Општина
Љубовија,
туризам,
одржливост,
храна**Апстракт**

Туризмот, како дејност, која често се потпира на убавата природа во чија што основа е биодиверзитетот, има директен интерес да се зачува самиот биодиверзитет. Руралниот предел Љубовија, е место кој се одликува со голема разновидност на флора и фауна, но и со вредна локална земјоделска традиција. Поради тоа Општината Љубовија има амбиција, дел од нејзиниот економски развој да зависи од развојот на земјоделието и туризмот. Може ли туризмот, преку своите интегрирани ланци на вредности, во кои се вклучени и снабдувачките синџири на земјоделието, да обезбеди економски развој, а при тоа да даде поддршка во зачувувањето на биодиверзитетот, ќе пробаме да анализираме преку примерот за Општината Љубовија.